بەش : جوگرافیا

کۆلێژ: ئاداب

زانکۆ: زانکۆی سەلاحەددین

بابەت: جوگرافیای دانیشتوان

پەرتووکی کۆرس – کۆرسی دووە م

ناوی مامۆستا : لوزان حسن عبدالرحمن

ساڵی خوێندن: 2023-2024

پەرتووکی کۆرس
Course Book

1. ناوی کۆرس	کۆرسی دووەم
2. ناوی مامۆستای بەر پرس	لوزان حسن عبدالرحمن
3. بەش/ کۆلێژ	جوگرافیا – ئاداب
4. پەیوەندی	Lozan.abdulrahman@su.edu.krd
5. یەکەی خوێندن (بە سەعات) لە هەفتەیەک	تیۆری – 3
6. ژمارەی کارکردن	3 کاتژمێر
7. کۆدی کۆرس	1
8. پرۆفایەلی مامۆستا	لوزان حسن عبدالرحمن - هەلگری بروانامەی ماستەر لە جوگرافیای مرۆیی(جوگرافیای شار) -مامۆستای یاریدەدەر لەبەشی جوگرافیای کۆلیژی ئاداب.
9. وشە سەرەکیەکان	زاراوەکانی(جوگرافیای دانیشتوان –بیردۆزی مالتوس– ئاماری زیندەکی– قەبارەی دانیشتوان– فاکتەرەکانی کۆچ)

10. ناوەرۆکی گشتی کۆرس:

1- بەشێوەیەکی گشتی لەماوەی خوێندنی کۆرسی یەکەمی سالی(2023-2024) تیشك دەخەینە سەر ناساندنی زانستی جوگرافیای دانیشتوان وبابەتەکانی و گرنگترین ئەو پیشکەوتنانەی کە بە سەری داهاتووە ،لەگەل دەرخستنی پەیوەندی ئەم زانستە بە زانستەکانی تر بەتایبەت زانستەکانی دانیشتوان و دیموگرافیا.

•

11. ئامانجەکانی کۆرس

1- ئاشنابوون بە خاسڵە تەکانی دانیشتوان لەم لایەنانەوە :-

ا- شێوازو چۆنیەتی دابەشبوونی دانیشتوان و پێوەرە کانی

ب-گەشەی دانیشتوان و مێژووەکەی و گرنگترین ئەو هۆکارانەی کاری تێدەکەن

ج- پێکهاتەی دانیشتوان :پێناسەو جۆرەکانی (تەمەن ،جۆر،ئابووری،پیشەیی ،فێرکردن، نەتەوەیی ،ئاینی)

د- گرێدان و بەستنەوەی خاسڵەتەکانی دانیشتوان بە سامانەکان لەگەڵ پیشاندانی گرینگترین پێوەری بەکارهێندراو لەم بوارەدا .

ه- هەوڵدان بۆ دەرخستنی هەموو ئەو گرفتانەی کە لە ئەنجامی زۆربوونی دانیشتوان دەردەکەون .

12. ئەرکەکانی قوتابی

1-ئامادەبوونی قوتابی لە پۆل بەتایبەت ئەوانەی کە پیویستە ئامادەبن قوتابیانی ناو شار.
2 – ئامادەبوون بۆ وەرگرتنی وانەکە بە شێوەی (ئەلکترۆنی) یا (ئۆنلاین):گرنگە قوتابی بایەخ بە بابەتەکە بدات .
3– پێویستە لەسەر قوتابی هەوڵبدات بۆ خوێندنەوەو ئامادەبوون بۆ هەر پرسیارێک کە رووبەڕووی دەکرێتەوە لە ماوەی وانە وتنەوەدا.
4 – دەرچوون لە تاقیکردنەوە.

13. ڕێگەی وانە ووتنەوە

1-ریگای گفتۆگۆ لەنیوان مامۆستا و قوتابی لە ناو وانە لە پۆل.
2-بەکار هینانی تەختە و داتاشۆ.
3-بەکار هینانی شێوە و وێنە.
4- ئامادەکردنی وانەکان بە شێوەی (ppt) و شێوەی تۆمارکراو، بەکارهێنانی گرتەی ڕوونکاری زانستی (وێنە)،ڤیدیۆی تایبەت بۆ تێگەیشتنی زیاتری قوتابی.
5- شێوازی (ئۆنلاین) کە لە ڕێگەی ئامادەبوونی قوتابیان ڕاستەوخۆ بە شێوەی گرووپ بەبەکارهێنانی یەکێک لە بەرنامەکانی وەک (zoom) ئەنجام دەدرێت.

14. سیستەمی هەڵسەنگاندن

1 – بەشدار بوون لە وانەکانی رۆژانە
4 – تاقیکردنەوە کویز و مانگانە و کۆتای.
3 – ئامادە بوون لە وانە کانی ئۆنلاین.

15. دەرئەنجامەکانی فێربوون

لە کۆتای تەواو کردنی بابەتەکە قوتابی ئەمانەی فێرببێت:
قوتابی زانیاریەکی باشی لەلا کۆکردبیتە لەماوەی کۆرسەکەلەسەر ئەو بابەتی خویندویتەی لە سەر هەرێمی کوردستان و بەتایبەت دەربارەی ئەوەی ئایا هەرێمی کوردستان کایگەر و ڕۆلی چیە لە بەرەوپێش بردن و گەشەکردنی کەرتەکانی ئابووری بە ئاراستەیەکی باش و جێ بەجێ کردنی بەشێوەیەکی زانستی .

16. لیستی سەرچاوە

1- **محمد فتحی ابو عیانه ،جغرافیه السکان ، دار المعرفه ، الاسکندریه.**

2-**هیوا امین شوانی، جوگرافیای دانیشتوان، چاپخانەی موکریان ،چاپی یەکەم،** 2009.

17. بابەتەکان

ناساندنی چەمکی جوگرافیای دانیشتوان و پێشکەوتنەکانی زانستەکەو دەرکەوتنی لێکۆلینەوەکانی دانیشتوان . و - پەیوەندی جوگرافیای دانیشتوان بە زانستەکانی تر بە تایبەت دیمۆگرافیا .

سەرچاوەی داتاکانی زانستی جوگرافیای دانیشتوان کە بریتین لە :

⭑ کۆمەڵەی داتا جێگیرەکان (سەرژمێری گشتی و مسح بالعینە)

⭑ کۆمەڵەی داتا ناجێگیرەکان (ئامارە زیندەگیەکان)(مردن ،لە دایکبوون

دابەشبوونی جوگرافی دانیشتوان لە سەر ئاستی جیهان و عێراق و هەرێم

ا- دابەشبوونی قەبارەیی ب- دابەشبوونی ژینگەیی

:فاکتەرەکانی کاردەکەنە سەر دابەشبوونی دانیشتوان :

ا- فاکتەرە سروشتیەکان ب- فاکتەرە مرۆییەکان

: گەشەی دانیشتوانی جیهان لە سەرەتای ساڵی یەکەمی زاینی تا سالی 2020

لەگەل قۆناغەکانی گەشەی دانیشتوان کە بریتین لە قۆناغەکانی گەشەی (هێواش ، خیرا ، گواستراوە،هیواش، کەمکردوو)

ە:فاکتەرەکانی کاردەکەنە سەر گەشەی دانیشتوان (ئەوانەی دەبنە لەمپەر لەبەردەم گەشە)وەك (دەردو بەلا ،جەنگ ، برسیبوون)و ئەوانەی دەبن بەمایەی زیاتربوونی گەشە لەوانە شۆرش لە بواری (کشتوکال ،پیشەسازی، تەندروستی) لەگەل :پێوەرەکانی گەشەی دانیشتوان و پێوەری پێشبینیکردنی ژمارەی دانیشتوان لە ئایندەدا .

جوولەی گشتی دانیشتوان :

ا- مردن پیناسە پێوەرو هۆکارەکانی

ب- لەدایك بوون و (پێز) پێناسەو هۆكارو جۆرەكانی)

(کۆچ) پێناسەو جۆرو هۆکارەکانی)

کۆچی ناوەخو لە هەریَم هۆکارو دەرئەنجام رێگا چارە .

:پێکهاتەی دانیشتوان واتاو جۆرەکانی (پێکهاتەی تەمەن ،جۆر،نەتەوەیی ، ئاینی 000هتد)

	18. بابەتی پراکتیک (ئەگەر هەبێت)

19. تاقیکردنەوەکان :

پرسیار: پێناسەی ئەمانەی بکە (جوکرافیای دانیشتوان- مالتوس- کلارک)

1. **زانستیکە لە ناوەرۆکدا جەخت لە سەر جیاوازییە شوینجییەکانی دانیشتوان دەکات و شیکردنەوی گونجاویش بۆ هەموو ئەو فاکتەرانە دەکات کە کاریگەریان لە سەر بوونی ئەم جیاوازیانە هەبووە لەوانە جیاوازی (ژمارە پێکهاتەو خاسڵەت و تەرزەکانی دابەشبوون .**

2-مالپوس : لەدایك بووی بەریتانیایە لە سالی 1766ماموستای میژوو و ئابووری بووە لە زانکۆی کامبریج لە سالی 1798 یەکەم نوسینی

سەبارەت بە گەشەی خیرای دانیشتوان بلاو کردەوە کە دواتر بە تیۆری مالسۆس ناسرا 1. زانستیکە لیکۆلینەوە لە جیاوازییە شوینییەکانی دانیشتوان دەکات لە رووی دابەشبوون و گەشەو پێکهاتەو هەوڵدەدات هەموو ئەم جیاوازیانەش ببەستیتەوە بە جیاوازییە ژینگەییە کان) 2. هەروەها کلارك پیی وایە کە جیاوازی نیوان دیموگرافیاو جوگرافیاو لە وەدایە کە یەکەمیان گرینگی بە بابەتەکە دەدات لە رووی کاتەوە هەرچی جوگرافیایە لیکۆلینەوە لە باباتەکە دەکات لە رووی شوێنەوە بۆ ئەم مەبەستەش نەخشە وەك ئامرازیك بە کار دەهینیت. پ2.قۆناغەکانی گەشەی دانیشتوان چین بەپێ ی سالەکان بیانژمێرەو باسی جیاوازی قۆناغەکان بکە بەپێی زیادبوونی رێژەی گەشەی سالانە؟ یەکەم قۆناغی جیگیر بوونی ریژەیی(گەشەی هیواش) دووەم/ قۆناغی گەشەی خیرا سێیەم/ قۆناغی (انتقالی) گواستنەوە چوارەم/ گەشەی هیواش(النمو البگیو)
20. تێبینی تر
21. پێداچوونەوەی هاوەڵ